

DOMOVINA

Izhaja dvakrat na teden, in sicer vsak torek in petek. — Dopisi naj se izvolijo pošiljati uredništvu, in sicer frankirane. — Rokopisi se ne vračajo. — Za inserate se plačuje 1 krono temeljne pristojbine ter od vsake petit-vrste po 20 vin. za vsakokrat; za večje inserate in za mnogokratno inseriranje primerni popust. — Hroščina za celo leto 8 kron, za pol leta 4 kron, za četrt leta 2 kroni, katera naj se pošilja: Upravništvu „Domovine“ v Celju.

Državni zbor.

V prvi seji državnega zbora se je predsednik grof Vetter najprej spominjal zaroke nadvojvodinje Elizabete, in se spominjal umrlih članov zbornice Weigela in Kaizla. Med došlimi spisi je med drugim nujni predlog poslanca Kaftana, tičoč se lajšanja bede železniške in strojne industrije v Avstriji; nujni predlog poslanca Fořta o reviziji carinskega tarifa in o morebitnem sklepu carinske in trgovinske zveze z Ogrsko, kakor tudi novih trgovinskih pogodb z vnanjimi državami. Potem je govoril finančni minister Böhm-Bawerk, ki je predložil zbornici poslancev državni proračun za leto 1902. Največ denarja pojde za cestne in vodne zgradbe, zlasti na Češkem, Tirolskem in v Galiciji, nadalje za spopolnjenje več visokih šol, zlasti za zgradbe v Innsbrucku, Pragi in Brnu. V svojem govoru k proračunu je finančni minister povdarjal, da se je sestava proračuna letos vršila ob velikih ne navadnih težavah. Ne le, da je bilo občutiti neprijazne gospodarske razmere, ki neugodno vplivajo tudi na državne finance, ampak tudi drugi dogodki, ki so sicer razveseljivi, so le obremenjali državni proračun. Te mnoge nove zahteve so gospodarske in kulturne naravi. Vendar se je nadejati, da dohodki dosežejo proračunano vsoto. Gospodarske nepravilnosti so prišle od zunaj, naše gospodarsko življenje se giblje sicer v skromnih mejah, ali je na solidni podlagi. Posebno je pozdravljal minister začetek investicijske politike. Razvoj dohodkov državnih železnic ni ugoden. Glede bodočnosti je izjavil, da treba imeti vedno pred očmi, da ljudska blaginja je hranilna zemlja za državno gospodarstvo.

Za finančnim ministrom se je oglasil k besedi ministrski predsednik Körber, ki je povdarjal, da se vlada ne sme pridružiti nobeni stranki, dokler niso rešena narodna vprašanja. V Avstriji more biti stranka, ali ne narodne vlade. Naša država je zaostala; brez nevarnosti ne more ostati v tem stanju. Povzdigniti se mora med razvite države, na tem velikem interesu je udeleženo vsako pleme. Vlada se ne bo odtežala dolžnosti, da pripravlja notranji mir, ali parlament mora v času, ko treba urediti gospodarsko razmerje do Ogrske in trgovinsko-politično do drugih držav, zapostaviti narodni prepir. Z ozirom na obnovo pogodbe z Ogrsko, je povdarjal Körber, da ni nemogoče, da pride do gospodarske vojne z Nemčijo, ter da ta vojna more postati nevarna tudi politični zvezi. Zato bi bilo obžalovati prepir z Ogrsko, pogodba z njo naj ne velja samo ob sklepu, ampak trajno; pri trgovinsko političnih pogajanjih treba imeti ozirom na skupno monarhijo. Vlada pa bo vsekako z vso energijo branila koristi Avstrije in hoče dovesti do pojasnitve. Vlada je za politiko trgovinskih pogodb, seveda le takšnih, v katerih bo varovan naš interes. Za sedaj treba misliti na trgovinske pogodbe, predvsem na ono z Nemčijo, ki je izhodna točka za vse druge take dogovore. Naša industrija nosi velika davčna bremena, zato se bo o sklepanju trgovinskih pogodb mislilo na najizdatnejšo obrambo naši industriji, posebno tudi z visokimi uvoznimi carinami. V zbornici pride skoro na dnevni red tiskovni zakon, zakon proti

pijanstvu in načrt o delavskih stanovanjih. Temeljna določila za oskrbovanje delavcev na starost so izdelana. Končno je minister povdarjal potrebo, da se proračun pravočasno reši, vsaj do Božiča ter je še enkrat pozval zbornico, naj ostane pri sklenjenem miru, pozabijo naj za nekoliko časa, kaj jih loči in naj si osvobodijo roke za veliko delo.

V drugi seji v tem zasedanju je bila na dnevnem redu volitev novega podpredsednika. Na to mesto so nemške stranke izvolile Vsenemce volile pristaše nemške ljudske stranke, Kaiserja, ki je bil izvoljen z 120 glasovi; Slovani so oddali 125 praznih glasovnic. Ko je novolizvoljeni podpredsednik zasedel svoj sedež, so slovanski poslanci zapustili dvorano. Začetkom seje so prečitali tudi došle predloge in interpelacije. Poslanec Kaiser in tovariši so interpelirali o izvedbi zakona glede odprave mitnic in zakona o margarinu. Nujni predlog Mladočeha Pantučeka se bavi s položajem diurnistov. Malfati je interpeliral radi postopanja tirolskega namestnika v vprašanju samouprave Trentina, katero postopanje, da je v popolnem nasprotju z izjavami osrednje vlade. Šönerer je interpeliral radi dvojeboj; Kaiser o stališču Avstro-Ogrske nasproti južnoafriški vojni. Pogačnik je interpeliral radi uporabljenosti tujih delavcev pri gradnji bohinke železnice in oddaje del židovskim in drugim tvežkam. Nato se je razpravljalo o nujnem predlogu poslanca Fořta glede novega nemškega carinskega tarifa. Lecher je rekel, da je Nemčija izdala javnosti tarif radi tega, da bi se ubranila prevelikih zahtev od strani drugih držav. Kaftan je pojasnjeval, kake posledice bi nastale za avstrijsko poljedelstvo in trgovino, ako bi sklenila z Nemčijo trgovinsko pogodbo na podlagi carinskega tarifa; obdolževal je ministra za zunanje posle, Goluchovskega, da ni znal primerno braniti avstrijskih gospodarskih interesov. Avstrija naj bi združila vse svoje moči, ne pa jih izgubljala v to, da skuša uničiti državljane slovanske narodnosti. Glavni govornik Kozłowski se je vjemal s Kaftanovim stališčem, da mora zunanja politika soglašati s trgovinsko politiko in izrekel bojazen, da novi nemški carinski tarif ne bi povzročil gospodarske katastrofe v Avstriji.

Potem je zbornica prešla v razgovor o nujnem predlogu poslanca Kaftana o varstvu mehanične in metalurške industrije. Nujnost predloga je zbornica sprejela. Ko je še poslanec Vychodil utemeljeval nujnost predloga glede izvedenja zakona o odpravi državnih mitnic, so seje završili.

O nemškem pobratimstvu.

Najmočnejša nemška stranka pri nas, ki ima zlasti po Štajarskem mnogo privrženec, v katerem taboru je tudi spodnještajarsko nemštvo, je ljudska stranka. Še nedavno je uživala velik ugled in vpliv, bila je v parlamentu najmočnejša, sedaj pa se bliža žalostnemu razpadu. Nekdaj tako ponosna stranka je dandanes le še nekaka posnemalka kričave vsenemške stranke, kateri se je obeležila takorekoč za frak in jo skrbno posnema v njenem delovanju. Celo njen

program je nekoliko premenjen sprejela za svojega, hoteč se tako prikupiti nadležnim Vsenemcem. Tako klaverna je torej ta stranka, h kateri pripadajo naši Nemci in nemčurji, ta plevel iz slovenskih vrtov. In ravno zato se hočemo malo baviti z njo, ker imamo z njenimi pristaši opraviti tudi mi, ki pa napram nam nosijo vse drugače glave pokoncu, meneč, da ne poznamo njihovih političnih škandalov.

Napram nam se širokoustijo, nosijo bahato a nasproti Vsenemcem so ponižni do sramote, klečeplazijo pred njimi, se jim prilizujejo in prosijo milosti. To so najboljše pokazali na shodu v Radgoni, kjer jih je bila napram Vsenemcem sama ponižnost, delali so jim poklone, da se je kar kadilo.

Na te poklone pa so tudi dobili odgovor od Vsenemcev, ki so bili zbrani na shodu v Lipnici. Na priliznjene besede je priletela krepka zaušnica. Shod je, kakor znano, sklical poslanec Malik, sicer baje edna najmešnejših figur v državnem zboru, kateri je iz nemške ljudske stranke prestopil k Šönererjevi skupini Vsenemcev. Na shod sta prišla tudi Šönerer in Stein, dve glavni korifeji med Vsenemci, zato pa sta bila tudi sprejeta z vso tisto glorio, kakor se spodobi, ko prihaja takov mogočnej, kakor je Šönerer v lepi deželi avstrijskih Nemcev. Šönerer je povdarjal, da ga je v prejšnjih časih nemška ljudska stranka na Štajarskem z veseljem pozdravljala, ko je prihajal tjakaj, in da se je izjavila solidarno z njegovimi idejami, le s tem pridržkom, da jim je odrekala praktično vrednost. Zdaj pa, da ga ista stranka proglašala škodljivcem nemškega naroda. Poslanec Stein je obljubil, da pridejo Vsenemci še večkrat na Štajarsko drezat pristaše ljudske stranke. Tudi glasoviti prijatelj kmetov, baron Rokitsansky, je rekel, da je ponosen, da je on prvi, ki je na Štajarskem zapustil Pradeja in njegovo ljudsko stranko, katera da sedaj ni nič drugega nego zavarovalnica za mandate. — No, sedaj se ne katerim nemškim tičem dozdeva, da je postala ta zavarovalnica precej negotova, zato se hite sedaj zavarovati pri vsemožnem Šönererju.

Poslanec Malik pa je povedal, da pride za njim še mnogo dosedanjih pristašev nemške ljudske stranke v vsenemško, to je v solidnejšo zavarovalnico za mandate.

Ni treba opomniti, da je padalo še drugih sočnih ljubeznjivosti na naslov nemške ljudske stranke, kakor da so pristaši te stranke sami sleparji in izdajalci na blaginji nemškega naroda.

Tak je bil tedaj vsenemški odgovor na poklone nemške ljudske stranke v Radgoni. Isti dan pa in isto uro so v Innsbrucku slavili ustanovitev ljudske stranke za Tirolsko, te od Šönererja tako ljuto raztrgane in opljuvane stranke, in so ob tej priliki v duhu objemali Vsenemce kakor svoje brate. Ni li to diven prizor nemškega močva! Neusmiljeno šviga bič po nemških hrbtih, in ti nemški močje, ti značaji, ti dostojanstveniki — poljubljajo ta bič v pasji ponižnosti in suženjski strahopetnosti! Prav ima Šönerer! Ljudje, ki ne spoštujejo sami sebe in svojega dostojanstva, zaslužijo bič.

Ta stranka se imenuje ljudska, ter se dela posebno prijateljsko kmečkemu ljudstvu. Da je to sama hinavščina, ni potrebno omenjati; med poslanci te stranke je samo eden, ki je po stanu kmet, baron Rokitsky pa, ki hoče delovati za kmeta, ji je pokazal hrbet.

Ta stranka torej, od Nemcev samih tako zaničevana in osramočena hoče organizovati spodnještajarsko nemštvo, da zatre slovenski jezik. Ali takim ljudem, ki sami ne poznajo nikake časti, se mi vendar še ne bomo udali in krivili tilnika pred njihovim gospodstvom. Toliko ponosa moramo imeti, da se jim posta vimo toliko po robu, da ne bodo mislili, da smejo z nami delati, kar se jim poljubi. Dajmo jim odgovoriti še mi, in to z deli, da bodo pomnili trajno, kaj se pravi izzivati slovenski narod. To že smemo pričakovati od naših veljakov in prvakov; a to tudi zahtevamo, da se začne delovati zoper naklepe nemške ljudske stranke.

Celjske in štajarske novice.

(Zborovanje učiteljskega društva za celjski in laški okraj) vrši se dne 10. novembra t. l. ob 11. uri dopoldne v ok. šoli v Celju. — Spored: 1. Zadnji zapisnik. 2. Društvene zadeve in naveti. 3. Razgovor o „Zavezi slov. štaj. učit. društev“. 4. Eventualia. K obilni udeležbi vljudno vabi Armin Gradišnik, tč. predsednik.

(Imenovanja v finančni službi.) Fin. min. je imenoval finančnega tajnika K. Levinskyja finančnim svetnikom in davčnega višjega nadzornika dr. G. Kroisleithnerja finančnim tajnikom za okrožje deželnega finančnega ravnateljstva v Gradcu.

(Osebn. vest.) Gospod dr. Viktor Kac se je nastanil v Mariboru kot zobozdravnik.

(Vpokojena sta) stalni nadučitelj g. Jožef Tičar v Šmartnem pri Gornjem gradu in učiteljica g. Berta Aufrecht v Leitersbergu-Karčovin.

(Celjsko pevsko društvo) priredi na dan Vseh svetnikov, v petek dne 1. novembra 1901 v veliki dvorani „Narodnega doma“ v Celju: „Mlinar in njegova hči“, žaloigra v 5. dejanjih. — Poslovenil Fr. Malavašič. Pri predstavi sodeluje „Celjska narodna godba.“ Blagajnica se odpre ob polu 7. uri. Začetek točno ob 7. uri. Vstopnina: Sedeži v parterju 1. in 2. vrste 80 kr., 3. do 7. vrste 60 kr., 8. do 16. vrste 40 kr. Sedeži na balkonu 1 K. Stojišča 30 kr.; dijaki, vojaki do narednika in redni udje „Delavskega podp. društva“ 20 kr. Vstopnice ima v predprodaji trgovina Dragotin Hribarja.

(Učiteljske vesti.) Nadučiteljem v Studenci, okraj Slov. Bistrica, je imenovan stalni učitelj, g. Oton Vobič, doslej v Laporjah; učiteljem, oziroma šolskim voditeljem so imenovani: Na šoli v Aflencu gosp. nadučitelj Franc Rudl iz Brežic, na šoli pri Sv. Kungoti zgornji začasni učitelj g. Franc Korber. Na šoli v Hočah pride g. Marija Vučnik, za učiteljico na šoli v Slivnici je imenovana začasna učiteljica g. Ana Wutt, na šoli v Selnici začasna učiteljica g. Pavlina Rus iz Vel. Doline na Kranjskem. Za učiteljice ročnih del so imenovane pri Sv. Kungoti zgornji, spodnji in Svičini gosp. Pavla Vračko, v Čadramu g. Al. Bienk, na šoli v Črešencah g. Kristina Adamič, v Št. Jurju na Ščavnici g. Franciška Grossmann.

(Razširjene šole.) Trorazrednica v Dobovi, okraj Brežice, se razširi v štirirazrednico, štiri razrednica v Sevnici se razširi v petrazrednico, šola v Letušu, okraj Vransko, se pa razširi v dvorazrednico.

(Za slovensko gimnazijo v Celju) Danes se je pričelo v državnem zboru posvetovanje o proračunu. Nemci groze zopet naskočiti postavko za celjsko slovensko gimnazijo. — Mislimo, da je odveč, opozoriti naše poslance, da so čuječi, in da ne puste brisati postavke. Zanima nas, kako bode glede tega postopala vlada; znano je, da je bila doslej napram slov. gimnaziji prava mačeha. To dokazuje pomanjkanje učnih moči.

(Slovenska pivovarna.) Ljubljanska kreditna banka ustanavlja delniško družbo pod imenom „Delniška družba združenih pivovaren v Žalcu in Laškem“ v Ljubljani. G. S. Kukec, posestnik tvrde se zavezuje, da prepusti novi

delniški družbi obe svoji pivovarni v Žalcu in v Laškem z vso opravo in vsem fondusom glasom dveh inventarjev za skupno vsoto 550.000 kron.

(Lovska vest.) Dne 20. t. m. je na hribu Kotečnik blizu Petrovč ustrelil nek lovec divjo kozo, ki je v teh krajih pač redek lovski plen. V teku let je to tretja divja koza, ki je ustreljena v tej okolici.

(V Gomileki, dne 21. oktobra 1901.) Slav. uredništvo „Domovine“ v Celju! „Sklicaj se na § 19. tisk. zak. — ni res, da bi prodajal gomilski poštar užigalice „Südmärk“ in sploh nobenih, ker nima obrta za take reči; res pa je, da se v gostilni nahajajo raznovrstne vžigalice, ki jih prinesejo visoke osebe, katerim poštar odstraniti zapovedati ne more — tudi ni res, da bi bil ljubitelj „giftne krote“, tedaj bi bil tudi gotovo nje naročnik, ne pa slov. dnevnika. Končno ni res, da bi zabavljajl čez svoj narod, ker mu je vsak mirni gost z poštenim blagom prijazno sprejet in dobro došel. Le samo surova in pobalinska obnašanja, katerih se v alkoholnem stanju dovolj nahaja, se z ostrim grajanjem takoj odpravijo, ker se jim ne dovoli napadati mirne in poštene goste, in to se tudi posledice dopisnika. Vam udani A. Hočevan, c. kr. poštar.

(Nov zdravnik v Brežicah.) Okrajni za stop brežiški imenoval je g. dr. Josipa Strašek, okrajnim ubožnim zdravnikom. Z odkritim veseljem pozdravljamo to imenovanje, saj je že skrajno skrajni čas, da dobimo za naše ljudstvo zdravnika, ki vsaj slovenski razume. Nobenemu Slovencu ne bo treba več k nemško-nacionalnemu zdravniku.

(Lekcija za nemškutarske obrtnike.) Naj večji kričal v nemškem taboru brežiškem bil je nemški brivec s staronemškim imenom Pajdaš. Ko bi svojo ljubezen do majke Germanije gojil samo s tem, da bi po nemških gostilnah na njeno zdravje praznil bokale, njej na čast rjovel z vsemi silami svojega brivskega grla najhujše „Heilo“ — bi brežiški Slovenci v svoji občudovanja vredni strpljivosti pač vedno znašali svoje lase, brke in groše v Pajdaševo nemško brivnico. A gospod Pajdaš postal je v svojem hudem nemštvu slep oziroma nepreviden, on je začel napram Slovencem tako grdo postopati, da no benemu pravemu Slovencu ni bilo več mogoče iti k njemu. Saj se da pomagati! Naselil se je v Brežicah naroden brivec, gospod Holi, ki vsakemu prav dobro postreže. Ni nam treba več nositi svojih grošev k velikemu Nemcu Pajdašu, pač pa je naša sveta dolžnost, da podpiramo brivca g. Holi.

(Poneverjenje.) Poštni ekspeditor, F. Niederle na Pragarskem je poneveril 5000 kron in potem izginil brez sledu. To je eden tistih kulturonoscev, ki je nedavno na slovensk nagovor zalajal v nemškem jeziku, češ, da je na Pragarskem samo nemški poštni urad. Res, to so poštenjaki!

(Iz Konjic.) O rimskem kamnu, oz. sarkofagu, ki se nahaja v Konjicah in je last „Posojilnice“, trdijo veščaki, da je iz družega stoletja. Ogladala sta ga tudi starinoslovca iz Celja in Gradca. Menita, da je služil v kaki cerkvi kot nabiralnik za denar, ali pa, da je sarkofag. Graški konservator je ponujal zanj 30 kron, hotel ga je imeti za graški muzej, pa ga ne dajo.

(V Cirkovcah na Dravskem polju) vršilo se je dne 20. oktobra t. l. prvo okrajno zborovanje slovenskih prostovoljnih požarnih bramb. V tem okraju so naslednje požarne brambe: Cirkovce, Šikolje, Šentjanž na Drav. polju, ki pridajo k zvezi v Žalec. Za ta okraj je bil za načelnika izvoljen gosp. Alojzij Goljat, t. č. načelnik prost. požar. brambe v Cirkovcah, za njegovega namestnika pa gospod Vinko Fraz, t. č. načelnik prost. požar. brambe v Šentjanžu. Odposlancem glavne skupščine izvoljena sta gg. Josip Medved in Matija Goričan iz Cirkovec. Po dokončanem zborovanju zahvalil se je novoizvoljeni načelnik Goljat vsem pričujočim za udeležbo ki je bila precej številna. Povdarjal je, da hoče narodno delovati, zato ga je treba tudi podpirati, da gremo složno naprej. Sosedne prost. požarne brambe, kakor so: Hoče, Fram, Rače in Spod. Polskava, pa se čepijo pod nemškim „Gauverband-om.“

(V Halozah) je uspeh letošnje trgatve, kakor se poroča, glede kakovosti in količine mnogo slabejši od lanskega leta. Zlasti vinogradi s staro trto so se letos slabo obnesli, ker niso dali niti tretjine lanskega pridelka.

(Poštna vest.) Od dne 1. t. m. imajo pri Sv. Marjeti na Dravskem polju, pošta Rače, poštni nabiralnik, ki je v vsakodnevni zvezi s poštnim uradom na Račjem.

(Radgonski „purgar“) Ek. Wegschaidler, je pokazal na nekem naznanilu, kjer ponuja svojo robo, kako znajo v Radgoni slovenski kramljati. Ta stacunar je „utvoril štacun celo z novega“ in prodaja le „friško blago“, kakor „farbane pa črne štofe, kažmire, lodn za obličala“ in tako dalje, v taki „šprahi“, da se Bogu usmili. Ptič se po perju pozna.

(Sv. Bolfenk pri Središču.) Učiteljsko društvo za ormoški okraj zboruje dne 7. novem. t. l. v novi ormoški šoli s sledečim sporedom: 1. Zapisnik. 2. Dopisi in načelnikova naznanila. 3. Poročilo o glavnem zborovanju štajarskega „Lehrerbunda“ v Gradcu. Poročevalec g. Anton Porekar. 4. Nekaj o obravnavi šolskih zamud na tuokrajnih narodnih šolah. Poročevalec g. M. Vauhnik. 5. Slučajnosti. K zelo obilni udeležbi vabi v imenu odbora E. Slano, načelnik.

(„Šulferajn“ za štajarske šole.) Za zavod pri Št. Ilju v Slov. goricah je dal „šulferajn“ 100 mark, za nabavo učiteljskih in učnih sredstev šoli v Poberžu pri Mariboru 200 mark, šoli v Konjicah 130 mark, in šoli v Sevnici 100 mark.

(Iz Slovenskih goric) Zakožni črv ali kukec (Bostrychus typographicus) je provzočil, da se je posušilo posestniku Vidu Dvoršaku v Brengovi pri Sv. Antonu v Slov. goricah nad 15 smrek. Tega škodljivca je težko zaslediti prej, ko začne odpadati temu ali onemu drevesu skorja; vendar opazi akrbno oko že prej nekake luknjice v skorji. Tisoče deloma že godnih mrče sov, deloma belih črvov se najde pod skorjo ednega drevesa. Prva skrb vsakega posestnika bodi, da spravi prizadeta drevesa prej ko prej iz gozda, da se ne razširi bolezen.

(Upravna Mura.) Ministratvo za notranje stvari je dovolilo, da se uravna Mura nižje Sv. Lovrenca, okraj Knittelfeld. Stroški za to regulacijo bodo znašali približno 140.000 kron; nekaj bo dala dežela, okraj, občine, ostalo pa država.

(Iz Gradca.) Inauguracija graškega rektorja prof. Babona bar Caustaina se bode na graški Karol Francovi univerzi vršila dne 4. novembra.

(Akad. tehn. društvo „Triglav“ v Gradcu) ima svoje I. redno občno zborovanje v soboto dne 26. t. m. ob 8. uri zvečer v društvenih prostorih. Dnevni red: 1. Čitanje zapisnika zadnjega zborovanja. 2. Ev. čitanje zapisnika bral. društ. „Slovenije.“ 3. Poročilo odborovo. 4. Poročilo upravitelja. 5. Slučajnosti. Gostje dobrodošli!

(Poneverjenje v Gradcu.) Meseca junija t. l. je neki blagajnik pri graški finančni deželni blagajni opazil, da je zmanjkalo 2000 kron. Sum je letel na uradnika Smolina, ki je delal v isti sobi, in ki je zadnji čas izdal več denarja, kakor mu je bilo pri njegovih dohodkih mogoče. Zaslišali so ga, in tedaj je priznal, da je izmaknil 100 bankovcev po 10 gld, ko je bil sam v sobi.

(Poboj.) V Ljubnem (Leoben) sta se sprla dva delavca, ter je pri tem eden svojemu tovarišu z nožem razparal trebuh, da so nesrečnežu čreva ven stopila. Prepeljali so ga v bolnišnico, kjer je umrl.

Šola in dom.

Slavnostna otvoritev novega šolskega poslopja v Trbovljah.

Stvaren popis v petih delih.

IV. Notranja slavnost.

Po končanem blagoslovljenju šolsk. poslopja se je vršila notranja slavnost, namreč slovesna otvoritev šole.

Šolska mladina višjih razredov, dostojanstveniki, gostje in trboveljsko razumnštvo se je zbralo v I. razredu, ki je bil kaj okrasno okrašen s cesarjevim kipom, v ozadju v cesarskih barvah in z rastlinami.

Načelnik krajnega šolskega sveta, nadučitelj in ob ednem c. kr. okrajni šolski nadzornik

je v nemškem govoru pozdravil došle dostojanstvenike, dvornega svetovalca, uda deželnega šol. sveta, viteza Tauberja pl. Taubenberg, c. kr. okr. glavarja celjskega, barona g. Apfalterna in c. kr. okr. glavarja brežiškega, g. Vistarinija, nadalje razumništvo trboveljsko in vse došle goste, zahvaljeval se je deželnemu šolskemu svetu, da je bil dovolil šestrazrednico itd. opisal je v izbranih besedah važnost šole ter je kaj lepo omenil, da človeka vzgojujejo dpm, šola in cerkev, naj torej ti činitelji vedno složno roko v roki korakajo in drug drugega podpirajo.

Nikakor pa nismo mogli umeti, zakaj ni gosp. načelnik niti z edno besedico omenil davkoplačevalcev. Njegovo vsestransko zahvaljevanje dežel. šolsk. svetu in drugim bi bilo v starih časih, v dobi absolutizma prav primerno, a danes, ko živimo v času konstitucije, ko uživajo občine avtonomno moč, in si davkoplačevalci sami stavijo šole, taki pokloni niso več umestni. Občina Trbovlje je sama zidala krasno šolsko poslopje, nji, oziroma davkoplačevalcem gre torej prva in največja hvala za njeno požrtvovalnost, in nikdo drugi ne more biti deležen njenih zaslug. Krajni, okrajni in deželni šolski svet, glavarstvo, uradništvo itd. so ustanovljeni zavoljo davkoplačevalcev, ali z drugo besedo zavoljo naroda, ne pa narod na svetu zavoljo teh.

Končno je gospod načelnik vendar spregovoril nekoliko slovenskih besed, ne vemo, ali je hotel javno počastiti veljavo slovenskega jezika, ali pa jo ponižati. Dokler je govoril k dostojanstvenikom in o važnosti šole, je dajal prednost nemščini, a ko je govoril k otrokom, „da bi naj tega lepega in čistega poslopja ne ponesnažili in ponemarili“, je dal prednost slovenščini. Sicer pa tak nauk ne spada k slovesnosti, kajti zadira se v estetični čut izobražencev.

Okrajni glavar, baron Apfaltern je govoril v nemščini do učiteljskega osobja te šole, nadalje do krajnega šolskega sveta in občine, ter je do starišev izpregovoril nekoliko slov. besed.

Dvorni svetovalec, vitez Tauber pl. Taubenberg je proglasil, da nadomestuje pri današnji svečanosti cesarjevega namestnika, in se je v imenu deželnega šolskega sveta prav umestno zahvalil krajnemu šolskemu svetu in občini Trbovlje za njeno veliko požrtvovalnost. Govoril je samo v nemščini.

Nadučitelj in nadzornik Vodusek je na to izpregovoril še nekoliko besed v nemščini, ter je pozval vse pričujoče, zaklicati Njegovemu Veličanstvu cesarju trikratni „živio!“ čemur so se pričujoči navdušeno odzvali, na kar je šolska mladina zapela ednoglasno slov. cesarsko pesem.

Ce je doslej najdel slovenski jezik v ustih okrajnega glavarja in nadzornika sicer neprijetno, a vendar še ne popolnoma prezirano mesto, ga je domače učiteljstvo potisnilo v sramotni kot. Od devet deklamovanih pesmi, katere so deklamovali učenci in učenke, je bila le — edna slovenska! Zapeli so, menjaje se z deklamacijo, devet pesni. Ciklus šest nemških pesni so peli s spremljevanjem klavirja dovršeno dobro, a tri slovenske srednje dobro. Dozdevalo se nam je, da smo bili v nemški šoli na nemškem ozemlju blizu slovenske meje, kjer so hoteli svojim nemškim poslušalcem z edno deklamovano in s tremi zapetimi pesmimi pokazati, kako zveni „barbarski idijom“ slovenskega jezika. Tako se uči naša šolska mladina; otroci slovenskih starišev, ob slovesnostih zapostavljati svoj materini jezik in dajati prednost nemščini!

Uprav v tem nastopu je trboveljska šola pokazala, da je njeno delovanje v kričečem nasprotju s slovenskimi zastavami, ki so kazale dostojanstvenikom in gostom, da je Trbovlje odlično slovenski kraj. Vzel, ki je raz šolskega poslopja zijala prišelcem nasproti, je bila znotraj v šoli še večja. Skoro nič slovenskega, vse nemško! Saj menda ni g. župnik v cerkvenem delu slovesnosti klical blagoslova na delovanje v šoli v tem smislu! Ne, gotovo ne! Šolski pouk v tem smislu ne more prinašati narodu nobenega blagoslova, ker ne cepi v arca mladine ljubezni do materinega, pač pa do tujega jezika. Raznarodovanje je prokletstvo za narod in domovino, kar bo v prihodnjem delu z dokazi obrazloženo.

Po naredbi deželnega šolskega sveta je pouk na tej šoli utrakvističen t. j. v obeh jezikih.

Ali bi to ne bilo utrakvistično, če bi bili otroci deklamovali devet slovenskih a edno nemško, če bi bili zapeli devet slovenskih a tri nemške pesmi? Dá, bilo bi, a s tem bi se baje dovolj ne nemškutarilo, s tem bi baje v Gradcu ne ugajali! No, saj se vključ mnogim nemškim pesmim niste prikupili gospodom v Gradcu; kajti dvorni svetovalec Tauber pl. Taubenberg se je po odpetju slovenske cesarske pesmi ob sviranju rudarske godbe odpeljal na brzovlak, ne videč, da je nam pričujočim slovenskim domačinom in gostom, slovenskemu občinskemu starešinstvu in javnosti pokazal, da je trboveljska šola propaganda ponemčevanja, in da razumeva g. Vodusek in njegovi tovariši in tovarišice pod izrazom „utrakvistično“ mnogo nemški ter malo ali nič slovenski. Kaj takega deželni šolski svet niti ne zahteva. Kakor so bile v turških časih poturice hujši od Turkov, tako so v sedanjih časih slovenski ponemčevalci hujši od nemških!

Naravnost nerazumljivo je, kako more taka odlična slovenska občina kot so Trbovlje izvoliti v krajni šolski svet take moze, ki izročé načelnništvo možu, germanizatorju, ki ne uraduje niti besedice v slovenščini. Možu, o katerem gre glas, da je pravcati birokrat, to se pravi, ki se ravna vselej le po tem, kako bi se prikupil vladnemu stroju in pritiskal navzdol, ki torej nima niti srca, niti volje ozirati se na narodove potrebe. Njemu je trboveljska šola in nadzornništvo le lestvica, po kateri bi mogel čez par let zlesti v višji vladin urad v Gradcu.

V stavbenem in gmočnem oziru in za olupšavo kraja je občina Trbovlje s svojim novim šolskim poslopjem izvrstno poskrbela, v jezičnem in narodnem oziru pa tako slabo, da slabše skoro ni mogoče. Na „šulferajnskih“ šolah se ne uče več v nemščini kot v trboveljskih šolah. Napisi v novem šolskem poslopju so vsi najprej nemški, a še le v drugi vrsti slovenski. Morali bi biti samo slovenski iz sledečih razlogov: 1. ker so Trbovlje slovenska občina, 2. ker so naše šole namenjene naši narodnosti, 3. ker moramo po napisih kazati svetu svoje slovensko lice, 4. ker smo dolžni svojemu jeziku najprej doma skrbeti za njegovo postavno veljavo, če hočemo, da ga bodo sosede in vlada priznavala, 5. ker mora biti vsak politični in šolski uradnik, ušteviš tudi deželnega šolskega nadzornika po postavi zmožen slovenščine. To velevala izrecno § 39. postavbe z dne 8. svečana 1869 za vojvodino Štajarsko. Ni torej izgovora, češ zato smo oskrbeli nemške napise, da se bode vedela gospoda iz Gradca orijentirati, če pride v Trbovlje. Vsak narod stavi na svoja poslopja napise le v svojem jeziku, le naši slovenski ponemčevalci stegajo roke po tujem jeziku, da bi svoj narod prej potopili v nemškem morju; zato so pritiskali šolski slavnosti pečat nemštva.

Ljubzen do slovenskega jezika in do millega naroda se je ta dan v srcih zavednih rodoljubov teptana jokala!

„Le vstani, vborni narod moj,
Do danes v prah teptán,
Pepelní dan ni dan več tvoj.
Tvoj je — vstajenja dan!“

S. Gregorčič.

Moti se slavni naš pesnik, — dneva našega vstajenja ne bode, ker si sami kopljemo grob! Občina za občino nam prehaja v nemške roke, šole se nam ponemčujejo, naš jezik se potiska v kot, in mi se ne postavimo v bran, ker nimamo niti smisla niti volje za življenje.

Točka 15 § 14. postavbe z dne 8. svečana 1869, daje krajnemu šolskemu svetu pravico staviti predloge šolskim oblastim v zadevi učnega jezika na svoji šoli. Slavni krajni šolski svet v Trbovljah naj torej blagovoli predlagati višjim šolskim oblastim slovenski učni jezik, a nemščino le kot predmet na šoli v Trbovljah, da se dá narodu, kar je narodovega, a nemškutarjem, kar je njihovega, in da damo od sebe znamenje, ali zaslužimo pogin ali častno mesto med drugimi narodi.

Naučno ministrstvo je že na več krajih po Slovenskem Štajarju na pritožbo občin ovrгло nalog deželnega šolskega sveta, in odredilo slovenski učni jezik, ednako tudi upravno sodišče na Dunaju.

Odlično slovenska občina Trbovlje naj tudi sproži mogočni strel — vstajenja našega!

Druge slovenske novice.

(Družbi sv. Cirila in Metoda) so od dne 9. septembra do 9. oktobra t. l. poslali prispevke med drugim: Upravništvo „Mira“ v Celovcu 703.04 kron, upravništvo „Slov. Nar.“ 273.47 kron, tvrdka V. Petričič od mila 22.54 kron, tvrdka Iv. Perdan od užgalic 400 kron, županstvo v Lokvi 10 kron; podružnice: v Novem mestu 145 kron, v Mokronogu 100 kron, ženska v Cerknici 50 kron, izvanakademična v Gradcu 60 kron, v Bolcu 42 kron. Družba je meseca septembra prejela prispevkov 2346.52 kron in letno podporo kranjskega deželnega zbora 2000 kron, izdala pa je 2911.29 kron. — Slovenci podpirajmo družbo sv. Cirila in Metoda!

(Stavbena kronika v Ljubljani.) Koncem letošnje jeseni neha šesta stavbna doba po potresu, in bo Ljubljana imela dovršena zadnja novograjena poslopja velikega obsega. Edno izmed teh je že otvoreno, troje pa se jih otvori prihodnja leto. Ta so: Justično poslopje in deželni dvorec, v katerih se izvršujejo zdaj še nekatera dela, nova mestna ubožnica ter mestna dekliska šola pri sv. Jakobu, ki je bila že otvorena. Drugo pomlad se začne graditi tudi poslopje za državno obrtno šolo.

(Izseljevanje v Ameriko.) Vsak dan se pripeljejo v Ljubljano ljudje, ki so na potu v Ameriko. Povprečno se jih odpelje vsak dan 20. Dne 22. t. m. se jih je odpeljalo 66.

(Težka postrv.) V blejskem jezeru so ujeli postrv, ki je tehtala 13 kil.

(Medvedje) so jeli obiskovati nekatere kraje na Dolenjskem. Opazili so dve posebno veliki samici z mladičema, blizu Sel pri Sumbregu pa dva samca. Škode zveri dosedaj še niso napravile nobene.

(Šolska vest.) Valed pomanjkanja učiteljskih moči so dne 21. oktobra t. l. zatvorili tretji razred na c. kr. rudniški šoli v Idriji.

(Nezgoda.) V Kobljigavi na Krasu je tamošnji posestnik Alojz Grmek tako nesrečno padel po stopnicah v klet, da je valed tega padca, ne da bi se zavedel, umrl.

(Država za nemške šole na Primorskem.) V državnem proračunu je za nemške šole v Trstu, Pulju in Gorici vsota 16.380 kron. Slovenci pa, ki tvorijo v Trstu in okolici skoro polovico prebivalstva, pa ne dobe od države niti vinarija, istotako ne Hrvatje v Pulju. To je kričeča krivica!

(Hrvatske gledališčne predstave v Trstu) priredi tekom prihodnjega tedna potovalna dramska družba g. Cirića.

(Električna železnica.) Dela električne železnice Trst Opčine bodo v kratkem gotova, ter se bo železnica še to leto oddala prometu. Vsa proga je dolga 5100 metrov; železnica bo veljala 1.460.000 kron.

(„Šulferajnska“ šola v Gorici) se ima menda prikloniti ondotnemu ženskem učiteljsku. V državnem proračunu se nahaja postavka, s katero se ustanavlja pri goriškem ženskem izobraževališču dve novi mesti vadničnih podučiteljic. Nemški otroci bodo torej lahko obiskovali šolo sredi mesta, slovenski otroci pa bodo še naprej morali pohajati izven mesta v Podturn.

(Državne podpore goriškim cestam.) V državnem proračunu za leto 1902 je sprejetih 10 podpor cestam na Goriškem. Redni državni prispevek za vzdrževanje in popraviljanje cest na Primorskem je znašal leta 1901 390.000 kron; drugo leto bo pa znašal 470.000 kron, ker so potrebe v tem oziru vedno večje.

(Volitve v goriški in istrski deželni zbor) se izvrše najbrže v istem času, kakor za dalmatinski deželni zbor, in sicer v prvih dneh decembra. Volitve volilnih moč končajo gotovo še pred 25. novembrom t. l.

(Knafflove ustanove.) Na dunajskem vaeučilišču je prasnih sedaj 12 Knafflovih ustanov. Prošnje do konca novembra t. l. na akademiški senat na Dunaju.

(Na I. obnem zboru slov. akad. društva „Slovenija“ na Dunaju) dne 19. t. m. je bil za tekoči zimski tečaj voljen sledeči odbor: cand. med. Mavricij Rus, predsednikom; cand. jur. Fran Podboj, podpredsednikom; stud. med. Vekoslav

Spindler, tajnikom; stud. iur. Fran Černe, blagajnikom; stud. phil. Janko Šlebing, knjižničarjem; stud. iur. Josip Kunc, arhivarjem; stud. iur. Gregor Žerjav, gospodarjem; stud. iur. Ognje slav Malnerič in stud. med. vet. Adolf Ribnikar, namestnikoma.

(Zopet nov slovenski list v Ameriki.) Pod naslovom „Glasnik od Gorenjega jezera“ je izšla v Calumetu, Mich. prva številka novega slovenskega lista. List hoče delovati z geslom „Bog in narod“. To je šesti slovenski list v Ameriki.

Poročilo

O rednem občnem zboru „Zveze slovenskih posojilnic“, kateri se je vršil v četrtek, dne 17. oktobra 1901, ob 10. uri dopoldne v sejni dvorani celjske posojilnice v „Narodnem domu“ v Celju. Zborovanje je vodil predsednik gospod Mihael Vošnjak.

K točki 2. Poročilo tajnika g. revizorja.

G. Franjo Jošt, društveni tajnik in revizor poroča za pretečeno društveno leto, kakor sledi: Koncem leta 1899 je štela „Zveza“ 98 članic, v letu 1900, oz. 1901, to je do današnjega občnega zbora se je iz „Zveze“ izbrisala ena posojilnica na Kranjskem, tako, da bi jih ostalo še 97. Sicer ima „Zveza“ še tudi od dveh koroških posojilnic pismi, ki naznanjate izstop iz „Zveze“, o čemur bomo imeli priliko pozneje govoriti, toda za sedaj smo ti dve šteli še med članke, ker stvar še ni končno odločena, in če tudi doneska za pretečeno leto še nobena ni plačala.

Od zadnjega občnega zbora pa do danes so pa „Zvezi“ pristopile: Okrajna posojilnica v Škofjiloki in „Narodna posojilnica v Radečah“, kateri sta se obe osnovali s pomočjo „Zveze“ in z mojim posredovanjem, nadalje „Okrajna posojilnica v Komnu“ na Primorskem, katero je pomagala tudi „Zveza“ ustanoviti, ter izmed štajarskih posojilnic, katere so se osnovala brez pomoči „Zveze“, in ne da bi se bilo povprašalo poprej v Celju, „posojilnica v Šmartnem na Paki“ in pa „Ljudska posojilnica v Oplotnici“, katere poslednja pa, kolikor je meni znano, še danes ne posluje.

Pristopilo je torej pet novih posojilnic, in šteje „Zveza“ danes 102 člana, če se ne upošteva še nedoločen izstop onih 2 koroških posojilnic, ki hočeta „Zvezi“ odpasti. V poslednjem času pojavilo se je na Koroškem žalibog, neko čudno gibanje, ki stremljeva za tem, odcepiti koroške slovenske posojilnice naši „Zvezi“, in iste priklopiti nemškemu, takozvanemu konservativnemu „Centralkassenverbandu“, ki ima svoj sedež v Celovcu, in pri katerem imajo seveda Nemci odločilno besedo, če tudi je menda vsaj sedaj v odboru kateri Slovenec, in pri katerem „Centralkassenverbandu“ je za sedaj nastavljen revizor, ki je po pokolenju Slovenec, ker najbrže Nemci nimajo na razpolago.

Inicijativa za to gibanje, oz. odcepljenje je izšla iz Celovca, in žalostna istina je, da je prva izmed koroških posojilnic javila svoj izstop iz „Zveze“, posojilnica v Celovcu, kateri načeljuje č. g. Valentin Podgorc, prefekt v Marijanišču v Celovcu, kateri gospod je ob enem odbornik naše „Zveze“, in ki je celo načelnik podobora za Koroško.

Dotično pismo, s katerim se je izstop naznanil, in ki je tvorilo odgovor na naše prigovarjanje, naj ne izstopijo, je na razpolaganje in če slavni zbor želi, ga lahko prečitamo v celoti. Na splošno željo zborovalcev prečita tajnik potem v celoti kopijo onega pisma „Zveze“, s katerim se je prigovarjalo na vse mogoče načine posojilnici v Celovcu, naj ostane v „Zvezi“, kakor tudi odgovor na isto, katerega je poslal ravnatelj te posojilnice, č. g. V. Valentin Podgorc „Zvezi“. Zborovalci so se jako čudili nad nazori ki vladajo na Koroškem, in se jim je zdelo skoraj nemogoče, da tako pišejo vodilni koroški slovenski krogi. Potem nadaljuje tajnik: Naj se že na Koroškem torej zgodi kar hoče, „Zvezi“ se ne more in se tudi ne bode moglo ničesar očitati. Ona je svojčas največ pripomogla k ustanovitvi večine koroških slovenskih posojilnic, ona je iste cel čas poučevala, podpirala, revdirala in jim v potrebi tudi denarja preskrbovala. Baš tako pa, kakor se zdi nekaterim ko-

roškim gospodom, da bodo koroško slovensko narodno gospodarsko organizacijo spasil le konservativni Nemci, smo bili tu vedno nasprotnega mnenja, da naj ostanejo slovenske posojilnice le vedno v slovenski „Zvezi“, in ako bi bili uvideli potrebo, oziroma efektivno korist združenja koroških posojilnic z nemško konzervativnim združenstvom, bi se taki alijanci sigurno tudi v Celju ne bili nikdar upirali. Saj se nam tudi do danes nikdo ni upal in ni mogel uspešno ugovarjati, da ne bi poznali dejanskih razmer in potreb vsake posamezne dežele, po katerih razteza „Zveza“ svoje delovanje.

V splošnem pa bi pravzaprav „Zvezi“ niti ne moglo biti žal, ako bi ne imela pod svojim nadzorstvom nobene koroške posojilnice, če bi se ne šlo ravno za to, da ostanejo iste slovenske, ker smo imeli z istimi skoraj vedno več stroškov, kakor so znašali njih letni prispevki k „Zvezi“, če bi bili tudi vse prejeti.

Sicer pa odrivali ne bomo sami nobene one pa, katere članstvo same odpovedo, naj pripišejo vse posledice sebi na rovaš.

Toliko se mi je zdelo glede Koroške potrebno povedati že na tem mestu, da bode v tem oziru vladala popolna jasnost.

Glede snovanja novih posojilnic se zdi meni, da je istih sedaj že zadosti, ako ne že celo po nekom preveč, kar sem omenil na kratko tudi že na nekem mestu „Letopisa“, katerega so gospodje sigurno dobili v roke. Kolikor je meni dosedaj znano, je mogoče, da pride s časom še do ustanovitve ene posojilnice na Koroškem in ene na Kranjskem. Diskontno društvo posojilnic, ki se je osnovalo tudi po združenem zakonu in bi moralo po svojih pravilih biti član „Zveze“, menda še do danes ni registrovano, in meni ni znano, kje tiči vzrok, da še ni začelo poslovati.

V vse ostale posojilnice pa upam, da bodo tudi v bodoče ostale „Zvezi“ zveste, kakor do sedaj in pričakujemo tudi, da se nam bodo priklopile izmed kranjskih posojilnic še one, katere dosedaj niso bile v nobeni „Zvezi“. Naj mi bode dovoljeno popraviti na tem mestu tudi neljub pogrešek, ki se je po tiskovni pomoti urinil v XI. Letopis. Na strani 23 mora odpasti besedica „še“ in se torej pravilno glasi peta vrsta: „Kateri pa niso član“. Iz besedice „še“ bi se zamoglo namreč sklepati, kakor da hočemo spraviti vse slovenske posojilnice brez izjeme v našo „Zvezo“, po čemer pa nikakor ne težimo iz vzrokov, ki so splošno znani. To pričakovanje, da se nam približa še nekaj posojilnic, je tembolj opravičeno, ker dobimo, kakor znano, v v najkrajšem času zakon o obligatorični reviziji pridobitnih in gospodarskih zadrug, ki je v poslanski zbornici bil že sprejet, in kateri pride v gosposki zbornici do posvetovanja v prvi seji jesenskega zasedanja, to je, kakor smo poprej slišali iz ust g. predsednika, ravno danes. Da je napravila „Zveza“ tudi petico na gosposko zbornico, naj se ta zakon sprejme in uveljavi, smo že slišali poprej.

Vsekako pa se je izpolnila nada, katero sem izrekel na tem mestu in lanskoletnem občnem zboru, da se bomo trudili in dovali na to, da bode štela „Zveza“ pri prihodnjem, to je, pri današnjem občnem zboru 100 članov, in to dobrih, med tem ko jih je bilo ob času mojega službenega nastopa le kakih 50. (Dalje prihodnjič.)

Dopisi.

Šoštanj. Mihlino Franci se strašno jezi, da so nekateri naših fantov, ki so vsled svoje različne izobrazbe za svoj bodoči poklic, bili več let razdruženi, se pred kratkim sešli v gostilni pri čitalnici, se pri kupci izvrstnega Koropčevega mošta razveseljevali, vesele pesmice prepevali, in ko je slučajno zgoraj imenovani mimo šel, hudomušno zaklicali „živio Franci“.

Našega „živio“ pa ta Don Kižot za živ krst slišati ne more, in je tedaj takoj svojem zvestemu Sanchopansi dal potrebne informacije, da ta pojav v „celjski žabi“ primerno ožigosa. Ker pa nikogar ni našel, nad katerim bi se z uspehom zamogel drgniti, spravi se je na slučajno navzočega učitelja ter mu podtikal dejstva, kakor mu jih nikdo drugi očitati ne more, in mu v usta polagal besede, katerih nikdo ni govoril in torej tudi nikdo ni slišal, kakor samo

kaka podla duša v svoji preživi domišljiji. Kajti, ako naši ljubeznjivi nasprotniki tukaj nekaj „kumštnega“ ukrenejo, sta jo gotovo ta dva „po gruntala“.

Sicer bi se pa kar nič ne čudili, ko bi se ta „par nobile fratrum“ nekega dne neprosto-voljno na železniški vlak vsedel, na Puntigamu izkrcal, ter se tam v bližini za več ali manj dolgo časa naselil: pristni nemški zrak in bližina najbolj nemškega mesta bode gotovo na razvnete, to je vroče možgani bolj ugodno uplivala kakor tukajšnja slovensko obnebe. Za take bolezni je sploh najboljše sprememba — zraka.

Iz Šoštanja. Došla nam je vest, da je gospod dr. Karol Chloupek, zdravnik v Velenju, imenovan distriktnim zdravnikom v Ljutomeru. To naznanilo iznenadilo in vznemirilo nas je neizrečeno, ker zguba moža, kateri si je v tem kratkem času, kar je bival med nami ne samo kot zdravnik, temveč tudi iz osebnega in narodnega stališča pridobil neizrekljive simpatije, je takorekoč nenadomestljiva.

Dr. Karol Chloupek, rojen Čeh, je kot zdravnik ne samo vesten in zveden zdravnik, on je takorekoč vsled njegovega vedenja, prvakom prištevati. Dokazov njegovega vedenja smo imeli obilo; že glede te lastnosti ga bode ljudstvo težko pogrešalo.

A tudi kot rojen Slovan pokazal je svojo narodno jeklenost, zavednost in neustrašenost. Iz vsega njegovega delovanja videlo se je, da je v svoji ožji domovini, nam dragi kraljevini Češki, skusil rabiti svojo vedo v prid naroda; in to skušnjo ni pozabil tudi pri nas z uspehom porabiti.

Spominjamo se pri tej priliki dogodkov iz časa pritiska naših nasprotnikov v Šoštanju ter znanega „Zoffa“.

Nasprotniki bodo si mencali roke ter se radovali, da odide iz njih bližine mož, katerega ni omajala nobena še tako napeta sovražna sila. A njih radost jim bode zaman — ker seme, katerega je dr. Karol Chloupek v naši dolini zasejal — rodilo bo sad; in za ta sad mu bomo vedno hvaležni.

Vam Ljutomerčanom morali bi zavidati za pridobitev tega veččaka zdravnika ter jeklenega, zavednega narodnjaka. Tega pa ne storimo kot bratje edne matere, matere Slovenije, temveč vam čestitamo iz dna srca k pridobitvi gospoda dr. Karola Chloupeka, in upamo, da bode on med vami našel isto ljubav, katerega ga bode od nas spremljala vekoma.

Vam častiti gospod dr. Karol Chloupek kličemo na pot: Bog vas ohrani nam in naši narodni reči tudi v daljini zvestem prijatelju, kakor bomo mi vam ostali hvaležni rojaki in prijatelji.

Iz Gradca. Kako žalostno je s slovenskim uradovanjem, dokazuje dejstvo, da prihaja v Gradec v centralne urade več čeških in hrvatskih dopisov, kakor pa slovenskih. O tem sem se imel priliko prepričati v teku svoje prakse za kancelista pri namestništvu. Razun pritožb, oziroma dopisov g. dr. Dačkota ta, ni došel v Gradec skoraj nobeden dopis v slovensčini na namestništvo v teku več mescev. Le tu in tam se je nabajal v kakšnem aktu slovenski dopis na glavarstvo, od kake občine na Spod. Štajarskem, ali pa od kake župnije na škofijo. Da bi si pa upala katera slovenskih občin pri dopisu ali prošnji na namestništvo slovenski pisati, tega ni bilo zapaziti. Občine, o katerih mi je znano, da v celem občinskem odboru nobeden ni ni zmožen toliko nemščine, da bi mogel kaj nemški napisati, dopisujejo na svoja glavarstva popolnoma nemški. In to je tudi vzrok, da nimamo ugleda pri višjih uradih. Občinski urad, oziroma občinski predstojnik je tisti, ki prvi zastopa ljudstvo v občini na vzgor, in ako se pri tem v nemščini uraduje, si morajo pri višjih uradih misliti, da se tam ljudstvo še čisto nič ne zaveda, ali pa da mu je sploh ljubša nemščina. — Govoril sem slučajno nedavno z okraj. načelnikom od Sv. Lenarta v Slov. goricah, ki mi je na vprašanje, ako uraduje slovenski v svoji občini in pri okrajnem odboru, odgovoril, da, in sicer pošilja na glavarstvo, okr. sodnijo in davkarijo slovenske dopise, v Gradec pa nemške, in to zategadelj, da ni treba v sloven-

ščino predstavljati. Takega mišljenja je večji del naših slovenskih narodnjakov — da o drugih niti ne govorim. To pa je vendar čisto napačno, ker, če v Gradcu nobenega slovenskega dopisa ne dobe, potem tudi nobenega Slovenca ne potrebujejo, in kruh, h kateremu bi lahko naši Slovenci na Spod. Štajarskem spravili svoje sirove in brate, jedo Nemci, in s časoma bodo spodrinili še tiste Slovence, kolikor jih je sedaj v centralnih uradih. Torej nič manj, kakor za kruh se gre pri narodnem uradovanju — Drugič bi bil pa tudi naš narodni ugled čisto drugi, ko bi višji uradi sprevideli, da smo ponosni na svoj jezik. Najlažje je pa tudi ravno občinam braniti narod na vzgor in siliti urade, da se poslužujejo slovenščine. Jaz sem pred leti dva meseca pisal v Poljčanah pri občini in sem takoj provzročil občinski sklep za slovensko uradovanje in potem to naznanil na sodnijo, davkarijo in glavarstvo; prvi dve sta začeli takoj v slovenščini dopisovati, a glavarstvo v Mariboru se je ustavljalo; pošiljal sem nekaj časa akte nazaj s prošnjo, naj se prestavijo na slovenski, a bilo je vse zaman. Potem sem jih zbral več skupaj in z primernim poročilom poslal na namestništvo v Gradec v prestavo, in ni bilo štirinajst dni, že so prišli vsi akti v slovenski prestavi nazaj na občino. Dokler sem jaz tam uradoval, držali smo se mi in glavarstvo slovenščine, potem pa je bilo zopet vse pri starem. Opozarjamo torej slovenske občine, da se poprimejo slovenskega uradovanja; saj, kakor se iz omenjenega razvidi, se z odločnostjo tudi lahko kaj doseže. Da pa Slovenci ničesar ne dosežemo, smo sami krivi, ker nismo odločni in nimamo pravega narodnega ponosa. To pa ni samo pri občinah navada, temveč tudi drugje. Med svojo, že omenjeno, prakso sem dobil v roke pismo od nekega nadžupnika; to uradno pismo na namestništvo pa ne le, da je bilo pisano nemški, temveč je dotični gospod vrhutega v pismu tako kleče plazil, da je bilo mene nehoté sram. Kaj tak snega, Nemeč ne pozna, in ker je tega le od naše strani vaje, nas tudi spoštovati ne mora.

Opozarjamo torej, da naj vse slovenske občine nemška pisma pošiljajo s primernim poročilom k glavarstvu v prestavo, in to vsejedno, odkod jih dobivajo, tudi ona od deželnega od bora. Če ne dosežejo s tem družega, bodo delale čast slovenski zavesti, in bodo pomagale nekaterim Slovincem h kruhu. Nemška pisma od deželnega odbora se morajo sicer sprejemati, a glavarstvo, oziroma pomožno uradniško ravnanje (Hilfsämterdirection) pri namestništvu jih mora na zahtevo prevesti; in to velja tudi za pisma od drugih občin. Malo več narodnega ponosa bi Slovincem gotovo ne škodovalo!

Narodno-gospodarske novice.

Driska ali griža.

Izmed mnogih sovražnikov, ki napadajo človeka, gotovo ni zadnji griža ali huda driska. Posebno otrokom je ona jako mučna, dostikrat celo nevarna. Vzroki so ji mnogoteri. Ako se človek prehladi, ali kaj slabo prebavljivega je (zlasti nezrelo sadje je jako škodljivo), pa sta lahko vkup z boleznijo. Ta se pa rada loti še drugih ljudi, ker je nalezljiva. Zatorej razumimo, da se z njo ni šaliti, temveč koj za časa se lotiti, da se je iznebimo. V naslednjem menim na kratko opisati načine zdravljenja, kakor uče to zdravniki in knjige, pa tudi dostaviti, kaj priporoča o tem domača skušnja.

Bolniku se na 24 ur odtegne vsaka mlečna jed, ter nadomesti z juho od telečjega mesa, kakor tudi od telečjih nog, v juhi je dobro kuhati „griez“ ali jedmen, sploh reči, ki so slezaste. Te namreč ledijo pokvarjen želodec in čreva.

Za pijačo se priporoča mrzel ruskí čaj, pa brez ruma ali žganja. Tudi pravo črno vino, h kateremu se primeša voda, je hasnjivo. Ko bolezen nekoliko pojenja, se utegne rabiti mleko, ali dobro prekuhanó. Za jed pa se naj jemlje dobro pečeno meso, kurje, telečje, pozneje velja tudi goveje meso. Pač pa se mora paziti na juho, da ni zelo mastna, tudi z dišavami primešana ne sme biti.

Med tem je treba bolniku napraviti obkladke na trebuh in sicer od kuhanih kamilic. Ti so lahko tudi mrzli, samo da so dobro ožmeti, navrh pa še s suho rjuho odeti.

Tako velela pameten in vesten zdravnik. Dalje čitamo v knjigah, ker se zoper to bolezen priporočajo pred vsem črnice (borovnice), katere se namočijo v pristnem žganju in katere v osminki litra vrele vode se vlije na žlico tega žganja, kar kolikor moči toplo bolnik popije. Razume se, da to zdravilo velja bolj za odrasle in močne bolnike, za mlado in slabo deca bi bilo prehujo. To se po potrebi v kacic 8 do 10 urah zopet ponovi. Če se komu driska rada ponavlja, naj čveka temtertje nekaj suhih črníc. Ob ednem se priporočajo gorki obkladki na trebuh, namočeni v gorki vodi z jesihiom primešani. Tudi velja črničje žganje po 10—12 kapljic na sladkorju, to pa po 2—3 krat na dan.

Razume se, da se zdravilo po bolezni in močeh bolnika jemlje; čim hujša je bolezen in večja moč bolnika, temveč se ga — seveda po pameti — more vzeti.

H koncu ne smem še pozabiti na jako izvrstno zdravilo, ki jo priporoča domača izkušnja. Naberí zrelih, črnih brinovih jagod, jih posuši in z nekaj kumine vred sprazi. Iz tega semle tega se skuha nekaka kava, katera se primerno osladi in po potrebi bolniku daja. To zdravilo velja enakó zamale otroke, kakor tudi za bolj odraslene. Seveda se tudi sedaj priporočajo omejeni obkladki, kakor tudi primerna hrana.

Upam, da nisem pisal teh vrstic zastonj, temuč, da bodo ostale v spominu mnogim čitateljem, pa v potrebi služile njim in tovarišem v pomoč, kar Bog daj! Pohorski.

Politični pregled.

(Državni zbor) je imel ta teden že tri seje namreč v torek, sredo in četrtek. Dne 22. t. m. je zbornica med drugim sprejela nujni predlog poslanca Vychodila, da naj vlada čimprej odpravi državne mitnice; dne 23. t. m. pa je bil sprejet nujni predlog poslanca Kaftana, naj se podzavita severno-zapadna in južno-severna železnica Obširnejše poročilo prinesemo prihodnjič.

(Delo v parlamentu.) Vlada želi, da se proračunska razprava kolikor mogoče skrajša. Posamezne stranke so se vdale in dovolile, da bo vsaka večjih imenovala za to razpravo po dva govornika, manjše pa po ednega. Ta razprava bo trajala več dni, morda do konca tega meseca. Dne 4. novembra se začne v proračunskem odseku razprave o budgetu, zbornica pa se posveti razpravljanju raznih drugih predlog. Izmed teh pride predvsem na vrsto zakon o kmetijskih zadrugah, tudi novi tiskovni zakon se v najkrajšem času predloži zbornici. Načrt tiskovnega zakona je že gotov. Razžaljenje časti po časopisju se odtegne porotnikom.

(Čast avstrijskega parlamenta.) V sredo so, v državnem zboru zopet provzročili velik škandal Vsenemci, kar je fin dokaz o nemški kulturi in o razmerah, v katerih se nahaja naše parlamentarno življenje. Ko je dobil namreč češki poslanec dr. Stransky besedo, da poda nujni predlog o nemškem nasilstvu v Litavi, zatulijo Vsenemci: „Sanjude, vi jud! Vi hočete o čeških stvareh govoriti?“ Stransky Wolfu: „Vi kot voditelj najmlajše vladne stranke, bi se morali vendar dostojneje obnašati. Najslabši „Sanjude“ je boljši od vas!“ Wolf Stranskemu: „Sie beschnitteren Kerl! Kot jud nimate tu nič govoriti!“ Stransky: „Kje bi pa vi bili danes brez judov?“ Schaalk: „Vi predzri češki izziva-vec!“ Stein: „Eckelhafter Kerl!“ Stransky Steinu: „Jaz sem boljši kristjan, kakor vi!“ S pismom iz Rima vam to dokažem!“ Predsednik pokliče Schaalka k redu. Stein: „Ta ostudni jud!“ Predsednik: „Tudi poslanca Wolfa moram poklicati k redu.“ Wolf: „Pa, gospod predsednik, saj ste vi ravno tako prepričani, kakor jaz.“ Schaalk: „Pojdite v kopel!“ Wolf: „Nehaj, jud!“ Stransky: „Govoriti mi je o nujnem predlogu.“ Wolf: „Torej začni, jud!“ Stransky (med burnim vpitjem Vsenemcev): „Napad Vsenemcev na Litavo kaže dekadenco uprave proti nemškemu nacionalizmu. Nemci so to nasilstvo storili samo zato, ker so se hoteli maščevati, da je mestna

uprava prišla v češke roke. Povsodi se tudi vlada udaja Vsenemcem.“ (Sanjud!) Ta nacionalizem je tako razdivjan, da ga ne moremo dalje trpeti.“ (Debata se je nadaljevala).

(Hrvatski deželni zbor) je bil dne 22. t. m. nenadoma razpuščen. Komaj par sej je bilo, in že je bil zaključil zasedanje. Govori se, da je bil sklican samo v ta namen, da razdeli mandate za budimpeštanski zbor. Nove volitve so, kakor pišejo hrvatski listi, že razpisane, in imajo biti že do dne 7. novembra končane.

(Občinske volitve v Zagrebu) so končane. V prvem in drugem volilnem razredu so zmagali vladni pristaši, v tretjem volilnem razredu pa pristaši čiste stranke prava.

(Sestanek dalmatinskih županov) se je vršil dne 17. t. m. v Spiljetu. Posvetovanja se je udeležilo nad 60 zastopnikov dalmatinskih občin. Shod se je soglasno izrekel za to, da se zedinijo vsi dalmatinski Hrvati v obrambo narodnih pravic proti Italijanom in Srbom. Končno se je sklenilo, delovati na to, da se premestita deželna vlada in deželni odbor iz Zadra v kako drugo mesto.

(Poljaki in Rusini.) Med Poljaki in Rusini v Galiciji preti nastati še ostreji narodnostni razpor, nego je bil dosedaj. Prišel se je na vse učilišče v Lvovu, ker rektor ni hotel sprejeti naznanil o obiskovanju v rusinskem jeziku, ki so jih predložili rusinski bogoslovci. Zato so se obrnili na nadškofa Szeptickega, da reši to kočljivo vprašanje. Razpor bo pa morda zavzel še večje meje, ker obiskuje Lvovsko vseučilišče nad 600 Rusinov, ki so sklenili, da tako dolgo ne obiskujejo predavanj na vseučilišču, dokler se ne bodo upoštevale pravice rusinskega naroda.

(Nemčija.) Izganjanje avstrijskih podanikov iz Nemčije se vztrajno nadaljuje. Iz Dunaja se poroča, da ne preide mesec, da bi Nemčija ne izgnala nekaj Avstrijcev. Na kaj se pač Nemčija pripravlja, da izganja tuje podanike?

(Grški kralj na Dunaju.) Grški kralj pride dne 30. t. m. na Dunaj, kjer se bo mudil več dni in menda sešel tudi z našim cesarjem. Tudi grof Goluchovski bo od grškega kralja sprejet v avdijenci. Temu obisku pripisujejo veliko važnost.

(Boj na Filipinah.) Za Združene države je položaj na Filipinah še vedno zelo neugoden. Vkljub veliki armadi in ogromnim stroškom, ki so jih Američani že morali žrtvovati v boju s filipinskimi ustaši, imajo ti še vedno precejšno moč. Te dni se je vršil zopet boj, udeležilo se ga je okrog 500 ustašev, ki so napadli ameriško pehoto in pobili mnogo moč. Kakor vse kaže, bo pridobitev Filipin za Združene države zelo draga.

(Vojna v južni Afriki.) Buri prodirajo v Kaplandijo čimdalje bolj proti jugu; od Kapstadta oddaljeni 80 km so se polastili mesta Malmesburg. Botha je nedvomno že izven vsake nevarnosti, poroča se, da je ušel z majhnim oddelkom skozi gozdove v deželo Swazi, ter da pridejo za njim še druge čete. O Dewetu so angleški listi poročali, da ga je zadela granatna kroglica v ramo, da se je rana prisadila, in da je radi tega Dewet umrl. V Hasgu ne vedo ničesar o Dewetovi smrti, ter tudi ne verjamejo, da bi se bil Dewet ponesrečil. Najbrže se pripravlja na nove vojne načrte. Kitchener še vedno straši Bure s tem, da jih obsoja na smrt in v ječo. Tudi dekleta po 16 do 20 let stara so bila obsojena v ječo. Burski poveljnik Smuts je ujel oddelek Angležev. V Kapstadtu vlada sedaj velik strah, ker se Angleži boje, da ne bi prišli Buri. V Kaplandiji so zdaj baje že angleški naseljenci sami prijazni Burom, ker so ogorčeni nad kruto angleško vojno upravo.

Razne stvari.

(Slovenska tiskarna v Braziliji.) Gospod D. Strucelj nekdanji sotrudnik naše tiskarne, ki biva že dalje časa v Porto Alegre v Braziliji je otvoril svojo lastno tiskarno.

(O plačevanju davka.) Pri nas v Avstro-ogrski pride povprečno na vsako osebo po 66 kron davka na leto, v Nemčiji 110, na Francoskem 79, na Angleškem 62, na Laškem 50, na Španskem 44, v Rusiji 34 kron na leto.

(Uspeh Santosa Dumonta.) Iz Pariza se poroča: Santos Dumont je v soboto tretje poskusil svoj zrakoplov, ki se da voditi. To pot je imel uspeh. Trikrat je obkrožil Eifflov stolp

in zopet prišel nazaj na mesto, raz katero se je dvignil. Ustanovitelj častne nagrade 100 000 frankov za onega, ki bo znal zrakoplov, ki se bo dal voditi, je Dumontu dejal, da si je pridobil to častno nagrado.

(Kako so pridne francoske žene) Po najnovejši statistiki dognalo se je, da si na Francoskem polovica žensk služi svoj kruh samostojno. Tako je na primer 450 zdravnic, 519 pisateljic, 3600 slikaric, 3500 gledaliških igralk, 12.000 babic, 30.000 modistinj, 50.000 državno nastavljenih po pisarnah, 95.000 redovnic, 245.000 v raznih trgovinah nastavljenih, 500.900 ki žive od premoženja, 570.000 delavk v tovarnah, 650.000 služkinj, 950.000 šivilj in 270.000 onih, ki se pečajo s poljedelstvom.

(Carja je prosil — ognja) Glasoviti francoski glumač Febore je gostoval 1891 v Petrogradu. Neki večer se je šetal v zimskem vrtu. Po potu mu je ugasnila smodka. Zaradi tega je pristopil k nekemu častniku in ga zaprosil ognja. Častnik je za trepotek obstal; potem pa mu je ponudil svojo gorečo cigareto. „Vi ste Francoz, gospod?“ ga je vprašal častnik. — „Sem.“ — „Gotovo ste prvokrat v Rusiji.“ — „Da.“ — „To se mi je zdelo; zato niste pozdravili onega gospoda, ki je bil poleg mene, ko ste me zaprosili ognja.“ — „Tisti visoki gospod? Kdo je on?“ — „Niste ga poznali?“ je rekel častnik. „To je bil — car!“ — „Veste to gotovo?“ — „Tem gotovejšje, ker je moj oče...“ je rekel — se danji car Nikolaj II.

(Amerikansko.) „Glas Naroda“ poroča: Dvanajstletni Edward Thomas, kateri slovi v Baltimore kot najboljši strelec, je v zabavo gledalcev že večkrat odstrelil jabolko raz glave svojega očeta. Dne 1. oktobra t. l. so gostje neke gostilne naprosili dečka, naj izstrelj smotko iz ust svojega očeta. Slednji je v to privolil, in se je postavil s smotko k steni dvorane. Nato je deček pomeril in razun smotke odstrelil tudi kos očetovih — ust. Rana je le malenkostna, vendar pa v bodoče stari Thomas ne bo pustil svojemu sinu več streljati smotk iz svojih ust.

Med. univ.

dr. Viktor Kac
zobozdravnik

ordinira v Mariboru, Tegethoffstrasse 39.
od 9. do 12. ure, od 2. do 5. ure.
Ob nedeljah in praznikih od 9. do 11. ure. (371) 3—1

Prodaja se

Slom na Ponikvi z vsemi premakljivimi in nepremakljivimi rečmi. Za vsoto se zve pri gospo darju samem. (374) 1

Prodaja se hiša

na zelo lepem prostoru, v kateri je 11 strank in miza rija. Hiša je pripravna za pekarijo in trgovino. Poleg hiše je lep velik vrt, prostor za zidanje. Cena je 12.000 kron. (260) 3—2

Prodaja se tudi dobro obiskovana

gostilna

z vsem pohištvo in s koncesijo, ki ima vse pravice gostilniške obrti. Hiša ima 10 sob, 2 kleti itd.

Cena 14.000 kron. Vse to je 5 minut od mesta. Kje, pove upravništvo „Domovine“.

Naprodaj

je mlin na tri tečaje in kovačnica z 3 orali zemljišča z velikim sadonosnikom.

Cena 6.000 kron.

Več pove **Dokler Matija** Višnjavas, p. Vojnik. (369) 3—2

(372) 2-1

Naznanilo.

Podpisani usoja si p. n. občinstvu v Ljutomeru in okolici naznaniti, da se od 1. novembra preseli iz Velenja v Ljutomer in da bo s tem dnevom začel tam ordinirati.

MUDr. Karol Chloupek.

Najsolidnejša in točna izvršitev vseh kamnoseških del po najnižjih konkurenčnih cenah!

VINCENC ČAMERNIK

kamnoseški mojster v Celju, Nove ulice št. 11.

Kamnosekarstvo in podobarstvo. Zastopstvo šamotnega tlaka iz Rakoniških toplic na Češkem. — Izvrševanje umetnih cerkvenih kamnoseških del kakor: altarjev, tabernakeljev, prižnic, obhajilnih miz, krstnih kamnov i. dr. — Sprejemajo se vsakovrstna stavbena kamnoseška dela in sicer: stopnice, podesti, façade, bangarji, balkoni, tlak itd. iz kamna in cementa. — Lastni kamnolomi. — Izdelovanje pohištvenih plošč iz kajarskega ter drugih tu- in inozemskih pisanih marmorjev v vsaki velikosti in obliki. — V zalogi vedno nad 200 nagrobnih spomenikov iz raznovrstnih marmorjev, granitov in sienitov po najnovejših arhitektoničnih obrisi in konkurenčnih cenah. — Struganje in likanje marmorja s stroji. — Naprava kompletnih rodbinskih rakev kakor tudi oskrbovanje vseh poprav na nagrobnih spomenikih in zasekavanje napisov. — Obrisi, načrti in narisi se izvrše točno.

(196)

IVAN SCHINDLER

Dunaj, III. Erdbergstrasse št. 12.

razpošilja gratis in franco kataloge v slovenskem jeziku z več kakor 400 slikami o vseh vrstah aparatov za stroje, potrebnih predmetih za kmetijstvo, vinarstvo, za obrtne in gospodarske namene.

Cene nižje kakor drugod.

Za reelno postrežbo se garantira.

Ugodni plačilni pogoji.

Solidne zastopnike se išče.

IVAN SCHINDLER

ces. kralj.

(161)

privilegirani lastnik

Dunaj, III. Erdbergstr. št. 12.

Na slovenska vprašanja se odgovarja slovensko.

Na debelo. * Na drobno.

Postrežba točna. * Cene nizke.

Peter Majdič

trgovina z železnino „MERKUR“

Celje, Graške ulice št. 12.

Za stavbeno sezono vse stavbene potrebščine v največji izbiri.

Opozarja na svojo veliko zalogo traverz, vodovodnih cevi, izdelkov iz kameščine, kakor cevi za kanalizacije in stranišča, nastavke za dimnike v vsakovrstnih oblikah, cementa, stavbenih in pohištvenih okovov, samokolnic, raznega rokodelskega orodja, kuhinjske priprave, štedilnikov itd.

Velika izber železnih nagrobnih križev!

Neštevilno zahvalnih pisem vsakomur na razpolago.

POMADA IZ LILIJ.

Brez olja in masti. Podeljuje licu fino in mlado polt in koži beli lesk; z njeno uporabo izginejo solnčne pege in zakažni črvi brez sledu. Cena 3 lončkom 3 K; po pošti proti predplačilu 4 K.

Vse za

loščne bolezni, težko prebavo, zlasti pri po- manjkanju teka, riganju in drugih želočnih slabostih, pri krču in prenapetem želodecu, zaslinjenju, navaletu krvi v glavo (kongestije), bolezni črev, potem kašelj, prsna bolezen in zamažnost, zebol, gliste, zlatenico in zlato žilo ozdravlja.

ANTIRHEUMIN-MAZILO

proti protinu, trganju v rokah in nogah. Cena 1 steklenici 2 kroni 40 vinarjev, 2 steklenici 4 krone, 4 steklenice 6 kron 40 vinarjev s poštino, ako se denar naprej pošlje.

življenski balzam „SALVATOR“

Čisti kri ter je brezpogojno najboljša domača sredstva za vse mogoče notranje in zunanje bolezni, odstranjuje nečiste sokove in s tem daljša človeško življenje. — Zdravi vse mogoče, tudi stare rane, ter še mnoge druge bolezni, kakor je to na vsakem steklenici priloženem navodilu razvidno. Cena ovoj 12 flašic 5 K, 24 flašic 9 K, 48 flašic 16 K, brez poštine, ako se denar pošlje naprej „Salvator“-le- karni v Vараždin. Najboljša domača sredstva.

Naročila naj se pošiljajo na glavno skladišče

FR. RIEDLA

lekarna pri SALVATOR-ju

VARAŽDIN (Hrvatsko).

Vsakemu potrebno!

Naj ne manjka v nobeni hiši!

KADILCI!
 ZAHTEVAJTE POVSOD
 CIGARETNE PAPIRČKE
 V KORIST DRUŽBI SV. CIRILA IN METODA
 KATERI SO NAJBOLJŠI OD VSEH DRUGIH
 GLAVNA ZALOGA
JOS. ŠTOKA-TRST

Pozor!
 Glavna zaloga za Celje in okolico
 (317) 10-7 pri
DRAGOTIN HRIBAR-ju
 V CELJU.

Št. 39 232

3-2 (368)

Razglas.

Naročila na ameriške trte iz združenih državnih in deželnih trtnih nasadov za sadilno dobo 1901/1902.

Od štajarske dežele pridejo spomladi na slednje množine ameriških trt pod navedenimi pogoji v razprodajo, in sicer:

1.) 500.000 požlahtnjenih trt, (večidel od rumenega šipona, laškega rička, bellega burgundca, bele in rdeče zlahtnine, zelenega silvanca, rdečega traminka) na riparijo Portalis, vitis Solonis in rupestris Monticola.

2.) 500.000 ukoreninjenih trt od ripariji Portalis vitis Solonis in rupestris Monticola.

3.) Večje število reznik od ravno imenovanih treh vrst.

Cena za 1000 trt je naslednja:

I. Požlahtnjene trte za imovite posestnike 240 K, za vse druge posestnike 160 K.

II. Ameriške ukoreninjene trte za imovite posestnike 20 K, za druge 10 K.

III. Rezniki 6 K.

Pri naročilih od več kakor 1500 požlahtnjenih trt, 5000 ukoreninjenih trt ali reznikov od edne stranke si pridržujemo, zahtevano množino z ozirom na število drugih naročil znižati.

Naročila na te trte se vlagajo naravnost pri deželnem odboru ali po občinskih uradih, pri katerih se dobe v ta namen naročilni listi.

Občinska predstojništva imajo izpolnjene naročilne liste takoj deželnemu odboru izročiti. Vsa naročila je izvršiti do dne 1. decemb. 1901, ker se na kasneje došla ne mora ozirati.

Naročila se bodo reševala po vrsti, kakor dojdejo, in dobi vsak naročnik gotovo zaželjene vrste, dokler je kaj zaloge.

Vse te trte se oddajajo le štajarskim posestnikom, in imajo zato one stranke, ki naroče trte naravnost pri deželnemu odboru, vložiti potrdilo od občine da imajo vinograd v občini. Kupčevalci s trtami ne dobé prej omenjenega materiala.

Cene je umeti od kraja nasada in je dobično vsoto oddati pri prejemu trt, oziroma, ako jih dobe pri železnici, se bode pobiral znesek po poštnem povzetju. Stroške za prevažanje in drugo plačajo odjemalci sami.

Pri vsakem naročilu je naznaniti: 1.) Ime, kraj in stan naročnika; 2.) davčno občino, v kateri leži vinograd; 3.) željeno vrsto trt; 4.) zadnjo železniško in pošno postajo, kamor se imajo trte poslati.

Ako je naročena vrsta že razprodana ali v nezadostni meri v zalogi, se jo bode nadomestilo z drugo, podobno.

Gradec, v oktobru 1901.

Od štajarskega deželnega odbora.

Edmund grof Attems.

Proda se

pod ugodnimi pogoji trgovina s mešanim blagom, pri kateri je žganjeto in trafika ter je združena s trgovino tudi c. kr. pošta.

Natančneje se izve pod J. P. poste restante, Novacerkev, pošta Vojnik. (368) 3-2

Prave kranjske klobase

velike, po 18 kr. ena, šunka brez kosti (Rollschinke) po 90 kr., prašičja glava brez kosti po 40 kr., suho meso in slanina po 70 kr., salašne po 80 kr. kilo. Brinovce po 1 gld. 20 kr. liter pošilja proti povzetju.

(291) 6-6

Janez. Ev. Sirc v Kranju.

Rafael Salmič, urar in prodaja zlatnine

Celje, „Narodni dom“.

Priporoča svojo veliko zalogo jeklenih, nikelnastih, srebrnih, tula in zlatih žepnih ur.

Prstane, uhane, zapestnice, priveske, svetinje, križce, medaljone, vsakovrstne verižice za okoli vratu, lorgnon, kratke in dolge za dame in gospode v zlatu in srebru.

Žlice, nože, vilice, tabatiere, nastavki za sadje, cvetlice, vizitnice itd.

Velika zaloga optičnih predmetov: očala, naočniki, toplomeri, aneroidi maksimal-toplomeri, tehtnice za vino, žganje, mošt, mleko itd.

Velika izber stenskih ur, budilk in ur z nihalom, najnovejše in najboljše.

Pošteno in dobro blago, vse po najnižjih konkurenčnih cenah.

Dveletna garancija za vsako prodano uro.

Nikelnaste ure	od gld. 3-	naprej.
Srebrne ure	" " 5-	"
Tula ancré s tremi pokrovi	" " 10-	"
Zlate urice za dame	" " 13-	"
" ure za gospode	" " 20-	"

Pancer-verižice iz pristnega srebra po 6 kr. gram.

Popravila ceno in zanesljivo.

231 25-17

Izgubila se je na potu od

Glavnega trga do gostilne „Erjavc“ v Gaberjih 1 zlata verižica (Collier) z dijamantnim pridevkom.

Kdor jo je našel, naj jo odda proti dobri plači upravnistvu tega lista. (378) 1

Postranski zaslužek

trajen in rastoč, ponuja se spoštovanim, deloljubnim in stalno naseljenim osebam s povzetjem zastopa domače zavarovalne družbe prve vrste. — Ponudbe pod „1.798“ Gradec, poste restante.

Vsaka gospodinja in mati

se mora blagrovati, katera rabi z ozirom na zdravje, varčnost in dobri okus Kathreiner-Kneippovo sladno kavo (pristno samo v znanih izvornih zavitkih).

PROSPEKT.

Zvesta svojim v lanskej okrožnici navedenim načelom, pričinja „Ljubljanska kreditna banka“ po svojem enoletnem obstanku, v katerem je prav dobro uspevala, svojo prvo akcijo v večjem obsegu; namreč ustanovitev „Delniške družbe združenih pivovaren v Žalcu in Laškem trgu v Ljubljani“.

Posrečilo se nam je skleniti s posestnikom obeh imenovanih pivovaren pogodbo, ki nam omogočuje spremeniti obe podjetji, katerih izdelki so na Južnem Stajarskem in — zadnji čas tudi na Kranjskem splošno priljubljeni, v delniško družbo. V to svrho ukrenemo potrebne korake, da dosežemo od vlade dovoljenje za ustanovitev delniške družbe pod imenom:

„Delniška družba združenih pivovaren v Žalcu in Laškem trgu v Ljubljani“,

katere namen bi bil, obe pivovarni od sedanjega posestnika g. Simona Kukeca v Žalcu kupiti in nadalje voditi. Pivovarna v Žalcu je izdelala po uradnem zapisniku v času pivovarna v Laškem trgu pa v istem času

od 1. oktobra 1898 do 30. septembra 1899 hl 8.935—

„ 1. „ 1899 „ 30. „ 1900 „ 6.590—

„ 1. „ 1900 „ 30. „ 1901 „ 6.396—

hl 10.780—

„ 11.970—

„ 11.270—

torej v obeh pivovarnah v zadnjih treh letih povprečno na leto 18.653 hektolitrov piva.

Skupna mera obeh objektov znaša

6 ha 26 ar 17 m², od katerih pripada na Žalec

1 „ 15 „ 16 „, in na Laški trg

5 „ 11 „ 1 „.

Na tem površju zavzamejo poslopja v Žalcu 33 ar in 14 m², v Laškem trgu pa 47 ar in 50 m².

Glede cennitve obeh objektov obrnili smo se do g. Bohumila Stačka, pivovarnika in predsednika velike delniške pivovarne v Nusljah pri Pragi, nadalje do g. Jana Novak-a, družabnika tvrdke Novak & Jahn, tovarno za opravo pivovaren v Pragi Bubna, katera oba uživata najboljši sloves v čeških pivovarniških krogih.

Oba gospoda odzvala sta se radovoljno našemu povabilu ter se mudila meseca junija poleg dveh naših zaupnikov v Žalcu in v Laškem trgu, ogledujé si natanko obe pivovarni. Iz njunega strokovnega poročila posnemamo sledeče:

Pivovarna v Žalcu je urejena za letno izdelavo 8000 hl piva.

Varnica je napravljena za 40 hl litja in zelo praktično izvedena; potrebno vodo daje vodnjak v pralnici in je kakovost te vode za izdelavo piva izvrstna.

V kvasilnici je dvajset sodov za kvašenje à 20 hl; kleti za zalogo imajo pa prostora za 2800 hl.

Sladarnice so tri manjše podzemeljske in edna večja nadzemeljska.

Po nazoru izvedencev se letna produkcija piva v Žalcu z malimi investitskimi stroški lahko zviša na 15.000 hl.

V ta namen morala bi se na že rezervovanem prostoru sezidati nova sladarnica in popolniti klet za zalogo po načrtu, ki je že izgotovljen.

Pivovarna v Laškem trgu ima varnico za 70 hl litja, in novo dosti dobro izpeljano kvasilnico s 24 sodi za kvašenje.

Kleti za zalogo imajo prostora za 4500 hl, so v dobrem stanju in opremljene s primernimi ledenicami.

Sladarnica je na levem bregu reke Savinje v hiši, v kateri je tudi pivovarniška restavracija.

Potrebno vodo dajo trije studenci, katerih dva sta na lastnem svetu, tretji glavni in najvišje ležeči pa na tujem svetu; vendar je uporaba istega zemljejknjižno zavarovana.

Pri sedanjí uredbi kvasilnice in kleti za zalogo se lahko sklepa na letno najvišjo produkcijo 14.000 hl; vendar bi bilo po nazoru gospodov izvedencev mogoče s primernim zveksanjem kleti in z napravo nove sladarnice v neposredni bližini glavnih objektov zvišati produkcijo do 25.000 hl.

Glede plodonosnosti obeh pivovaren si dovoljujemo na kratko sledeče navesti:

Cena izdelovanja piva v obeh pivovarnah pride povprečno na K 15.20 za 1 hl (v tej ceni so obseženi že vsi stroški za režijo in amortizacijo) prodajna cena je pa 19.25; tedaj ostane pri vsakem hektolitru K 4.15 dobička, pri čemer se niti ne računa, da je za pivo v steklenicah cena veliko večja.

Kakor spredaj navedeno, znaša letna poprečna produkcija obeh pivovaren 18.653 hl. Ako se vpoštevà 12% tno osušenje, ostaja za prodajo 16.425 hl piva in to množino je računati pri sestavljanju kalkula za plodonosnost podjetja.

Na podlagi predloženih števil in nameravanega delniškega kapitala v neobhodno potrebnem znesku 600.000 bi se že pri neizpremenjeni produkciji obrestoval delniški kapital z 11.3%, ter sta naša izvedenca trdno prepričana, da poslovni uspehi obeh pivovaren s spredaj navedeno izpremembo in spretnim vodstvom postanejo še mnogo ugodnejši.

Gospoda izvedenca cenita obe pivovarni s posestvom vred, nadalje vštévši vso opravo, sode za zalogo in prevažanje, vendar brez fundusa instructusa na 500.000. Fundus instructus, pivo, slad in hmelj bilo bi posebej vpoštevati.

Gospod Simon Kukec, posestnik tvrdke S. Kuket, se nam nasproti zavezuje, da prepusti novi delniški družbi obe svoji pivovarni v Žalcu in Laškem trgu z vso opravo, kakor spredaj navedeno, nadalje z vsem fundusom glasom dveh inventarjev, katera imamo v rokah, za skupno vsoto K 550.000 in se izjavlja pripravljenim udeležiti se z edno tretjino delniškega kapitala pri novi delniški družbi.

Z ozirom na to, da se bode moralo prevzeti tudi pivo in zaloga drugega blaga še posebej, zvišal se je delniški kapital na K 600.000, razdeljen v 3000 popolnoma vplačanih se na imejtelja glasečih delnic po K 200, od katerih prevzame 1/3, to je 1000 delnic à K 200 tedaj za K 200.000, g. Kukec kot plačilo, tako, da ostane za subskripcijo samo 2000 delnic à 200 K.

Priglasila za delnice podjetja pod tvrako:

„Delniška družba združenih pivovaren v Žalcu in v Laškem trgu v Ljubljani“

sprejema

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

od 20. oktobra do vštévši 15. novembra t. l.

in veljajo za subskripcijo naslednji pogoji:

1. Vsak subskribent dobi glasom svoje prijave pripadajoče delnice v nominalni vrednosti, to je à K 200.
2. Pri subskripciji se mora vložiti za vsako podpisano delnico K 40 kavcije, katera se obrestuje od dne vplačila do 31. marca 1902 po 4%; ostalih K 160 je plačati po prejemu oblastvenega dovoljenja za ustanovitev te delniške družbe v obrokih, katere boče določila „Ljubljanska kreditna banka“. Ako bi se ostali znesek vplačal po 31. marca 1902, je zavezan vsak subskribent plačati ob enem 5% tekočih obresti od tega dneva naprej.
3. Delnice so udeležene že pri poslovanju od 31. marca 1902 nadalje.
4. V slučaju, da bi kak subskribent v določenem roku ostalih K 160 z odpadajočimi obrestmi pri blagajni „Ljubljanske kreditne banke“ ne plačal, konča njegova pravica do subskribiranih delnic, ter je „Ljubljanska kreditna banka“ opravičena razglasiti, da je vplačana kavejja zapadla.
5. Po dovršenem vplačilu subskribiranih delnic bodejo se iste izročile gospodom delničarjem s tekočim dividendnim kuponom opremljene in na imejtelja se glaseče delnice.
6. Po preteku za subskripcijo določenega roka in po dovršeni razdelitvi bode „Ljubljanska kreditna banka“ obvestila subskribente, koliko delnic je odpadlo na njihove prijave.
7. Ako bi se nameravana delniška družba iz katerega vzroka koli najdalje do 1. oktobra 1902 ne ustanovila, je „Ljubljanska kreditna banka“ zavezana pri njej vplačane kavejje s 4% obrestmi od dne vplačila p. n. subskribentom vrniti, s čemer se pravica do izročitve delnic in zaveza k prejemu taistih konča.

Ljubljana, dne 19. oktobra 1901.

Ljubljanska kreditna banka.